

*Надольний Іван Федотович,
доктор філософських наук, професор кафедри
філософії та соціально-гуманітарних дисциплін,
заслужений працівник освіти України;
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

ДИНАМІКА ВПЛИВУ СУСПІЛЬНИХ ЗМІН НА РОЗВИТОК ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Багаторічні процеси, детерміновані глобальними тенденціями розвитку, відбуваються у всіх сферах суспільного життя як на загальному, так і регіональному рівні, викликаючи до життя нові імпульси удосконалення життєдіяльності суспільства та індивіда. Істотно змінюється виробничо-професійна діяльність, розширюється діапазон вмінь та навичок, збагачується досвід, що виростає на основі освітньо-кваліфікаційних знань та збагаченої науковими здобутками духовності. В цьому аспекті в межах освітніх горизонтів на різних його рівнях система освіти має враховувати глобальний контекст їх наслідків. Науково-просторове стиснення сучасного знання спонукає до інтенсивних процесів комунікації, посилення інтегративних взаємозв'язків у креативно-творчій пошуковій діяльності. Саме вони спричиняють значні трансформації в соціокультурній та інших сферах суспільного життя.

Динамічність змін в умовах єдиного освітнього простору виступає основним детермінантом поступу розвинутого суспільства, де висока якість освітньої і професійної кваліфікації індивідів є потужним каталізатором інноваційного розвитку українського суспільства. Освіта є одним із ключових чинників становлення громадянського суспільства, яке виступає соціокультурним феноменом удосконалення всіх сфер суспільного життя, а головне – всебічного і цілісного формування людини як мети суспільних перетворень в інтересах самої ж людини.

Освіта як суспільний феномен має готувати людину до нових реалій буття, враховуючи глобалізаційні та національні виклики, вимоги до характеристики соціальної зрілості, професійної розвинутості та виробничо-суспільної активності. Суспільство вступило в інноваційний тип прогресу, а тому затребуваною у всіх сферах суспільного життя має бути інноваційна людина, якій притаманне розвинуте сучасне мислення, культура та інноваційний (оновлений) тип діяльності. За цих умов людина має адаптуватися до існування в т. з. мережному суспільстві, тобто стати «мережною людиною» і протягом свого життя повністю оволодіти новими знаннями, цінностями, культурними надбаннями, або, інішими словами, постійно навчатися, оновлювати свій духовний світ та горизонти нізнання природного та соціального буття. Відзначені вимоги і напрями формування людини в умовах інноваційного суспільства забезпечують ефективну, оптимальну діяльність, що характеризуватиме її як розвинену самодостатню особистість, яка є носієм патріотичних настроїв та устремлінь. Зрозуміло, що становлення і розвиток такої особистості має відбуватися за умов якісної освіти на основі вивіренних

практикою вітчизняних і світових стандартів, вимог, парадигм шляхом впровадження інноваційних методів навчання та технологій, вибудованих на нових інтелектуальних здобутках. Стратегія розвитку освіти в інноваційному суспільстві включає такі принципи: людиноцентризм, демократизацію, безперервність, інформатизацію, всебічність, науковість та інші.

Якісна освіта детермінована дедалі біль складним розвитком суспільства як цілісної системи та постійним оновленням суспільних відносин, оскільки суспільство – це сама людина в її суспільних відносинах на відповідному витoku історичного поступу.

У новому законі «Про освіту», прийнятому Верховною радою України у вересні 2017 р., відзначається, що він забезпечує:

- право учнів на індивідуальний план, особисту освітню траєкторію і вибір освітньої програми;
- право вчителів на академічну свободу;
- можливості офіційного визначення результатів неформальної та формальної освіти;
- збільшення академічної, організаційної та фінансової автономії закладів освіти;
- право навчальних закладів самостійно розробляти освітні програми, які мають забезпечувати досягнення передбачених стандартами результатів навчання, що зумовить підвищення відповідальності шкіл за роботу;
- фінансову прозорість шкіл.

Реалізація зазначених основних принципів розвитку освіти буде одночасно важливим чинником удосконалення продуктивних сил, виробничо-економічних відносин, розширення діапазону, соціально-духовних орієнтацій та поліпшення добробуту суб'єктів матеріального і духовного виробництва сучасної України.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. П. Основи сучасної філософії освіти : [навч. посіб.] / В. П. Андрущенко, Д. І. Дзвінчук. – К., 2009. – 456 с.
2. Кремень В. Г. Освіта, особистість і соціальний поступ / В. Г. Кремень // Педагогічна газета. – вересень-жовтень 2015 р.
3. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К. : Знання України, 2003. – 450 с.